

TERRITORIUM FRANCOFVRTENSE

ad Mœnum.

Fertur Carolus Magnus Francorum Rex, quum Saxonas bello urgeret, sapius rebelles, & Mœni fluminis alveo præsidentes, quod nullus adhuc pons ripas jungeret, subito occultis vadis Francos traduxisse, & Saxonas in adversa ripa nec opinanter devicisse, inque ejus rei memoriam loco nomen, & prærogativas quasdam dedisse. Atque hoc voluit Ligurinus, quum de electione Friderici I Barbarossæ Francofurti facta sic scribit:

Elogium.

*Conveniunt Proceres, totius viscera regni,
Sede satis nota, rapido quæ proxima Mœno
Clara situ, populoque frequens, murisque decora est:
Sed rude nomen habet, nam Teutonus incola dixit
Francofurt, nobis liceat sermone Latino
Francorum dixisse vadum, quia Carolus illic
Saxonas indomita nimium feritate rebelles
Oppugnans, rapidi latissima flumina Mœni
Ignoto fregisse vado, mediumque per amnem
Transmisisse suas neglecto ponte cohortes
Creditor: inde locis mansurum nomen inhaesit.*

Urbis divisio.

Dividitur urbs in duas partes, ultra & cis Mœnum: major Francofurtum, minor Saxenhusium vocatur, quasi dicas Saxonum domum. Vtraque vero uno eodemque jure & Magistratu regitur. Insignis autem est hæc urbs jure Cæsarium Romanorum ibi deligendorum, quod inde usque ab Arnulpho I usurpatum, ac lege tandem Imperii à Carolo IV lata (quam auream Bullam vocant) confirmatum est. Adeo ut si forte in electione duo Cæsares nominentur, alter alterum cum exercitu in agro suburbano expectare teneatur, & vel prælio decernere, vel sponte cedere. Ac tunc quidem victor in urbem recipitur, & Rex Romanorum salutatur. Tale certamen fuit inter Henricum Langravium Thuringiæ, & Conradum, Friderici II filium. Item inter Ludovicum Bavarum, & Fridericum Austriacum: & inter Guntherum Swartzenburgicum Comitem, & Carolum IV. Habet præterea hæc urbs ædificia sacra & profana, augusta. Templum S. Bartholomæi, opus Pipini Francorum Regis: Domum Teutonicam in sinistra ripa; pontem ex saxo adfabre factum, curiam, forum, Carmelitarum ædem, Germania:

in qua Apellæa tabula Dureri. Habet & nundinas quotannis binas, frequenti non Germanicæ tantum nationis, sed Gallorum quoque, Belgarum, Anglorum, Italorum, Sarmatarum panegyri celebratas, quarum alteræ vernæ sunt, alteræ autumnales; quibus emporium istud toto orbe famosissimum inclaruit. Obsedere eam anno 1552 Albertus Marchio Brandeburgicus & Mauritius Saxonæ Dux. De hac sic olim Iulius Scaliger:

*Multa laboratis debet Francfordia fulcis,
Multa racemiferis vinea culta jugis.
Quid referam quanta & quæ convexere metalla?
Quæ Mars bellipotens, quæ petit alma Ceres?
Huc Italus patriis miratur partibus orbem
Adpectum, stupet huc Gallia magna suum.
Hic oriens, hic terra novis comperta sub astris
Agnoscat genii semina plena sui.
Nec tamen in brutis sola hæc commercia rebus,
Hic animi æterna sed cumulantur opes.
Quod si res paucis operosa est dicere merces,
Num magis est cunctas res operosa dare?*

Nescio quid viris bonis in mentem venerit, quod putarint eam unquam vocatam Helenopolim; & tamen in hac credulitate video etiam fuisse Henricum Stephanum, cui suffragatur quoque Munsterus; à quo & quando sic vocari cœptum, non addit. Tali autem informamur documento historiarum, ejus famam ante Caroli Magni tempora celebratam fuisse; siquidem Pipinus Francorum Rex, Caroli Magni pater, hic templum in honorem Salvatoris instituit, quod Carolus Magnus anno 794 ingentibus donis & beneficiis ditavit, & post annum in Cathedralem Ecclesiam evexit, cujus diocesis S. Bartholomæi dicta fuit. Petrus Gregorius Tholesanus in suo Iuris syntagmate refert, Concilium hic fuisse celebratum sub Zacharia Papa anno 742, in quo Magia & huic arti addicti damnati fuere. Cæterum ex aliis Latinis Historicis constat, non solum Carolum Magnum, verum etiam reliquos post illum Romanorum Imperatores & Reges domicilium hic fixisse, multosque Imperii conventus celebrasse, qua de causa *Villa regia* nominari meruit; siquidem semper ab iis amatus hic locus, ideoque eum multis privilegiis & immunitatibus ornarunt præ cæteris urbibus. Franciscus Irenicus in Exegesi sua Germaniæ testatur, à se visos in cœnobio quodam hujus urbis septem libros, quos

C c c